

BE-A0510_002029_005737_DUT

Inventaris van het archief van het
Hulpcomité voor de Belgische
geïnterneerden in de regio Montreux, 1916-
1918

Het Rijksarchief in België
Archives de l'État en Belgique
Das Staatsarchiv in Belgien
State Archives in Belgium

This finding aid is written in Dutch.

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF:	3
Raadpleging en gebruik.....	4
Voorwaarden voor de raadpleging.....	4
Geschiedenis van archiefvormer en archief.....	5
Archiefvormer.....	5
Naam.....	5
Geschiedenis.....	5
Archief.....	6
Geschiedenis.....	6
Inhoud en structuur.....	7
Ordening.....	7
BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDDELEN	9
I. INTERNE WERKING	9
A. WERKING VAN HET HULPCOMITÉ.....	9
B. FINANCIËN.....	9
II. HULPVERLENING AAN DE GEÏNTERNEERDEN	10
A. INLICHTINGEN VERSTREKKEN.....	10
B. BIJSTAND VERLENEN.....	10
C. ZORGEN VOOR EEN NUTTIGE VRIJETIJSBESTEDING.....	10
III. DOCUMENTATIE	11

Beschrijving van het archief:

Naam archiefblok:

WO 1. Hulpcomité voor de Belgische geïnterneerden in de regio Montreux

Periode:

1916 - 1918

Archiefbloknummer:

BE-A0510.1420

Omvang:

- Omvang geïndexiseerd: 0.02 m
- Laatste bestanddeelnummer: 19.00

Archiefbewaarplaats:

Algemeen Rijksarchief / Archives générales du Royaume

Archiefvormers:

Eerste Wereldoorlog, 1914-1918

Hulpcomité voor de Belgische Geïnterneerden in de regio Montreux, 1916-1918

Raadpleging en gebruik

VOORWAARDEN VOOR DE RAADPLEGING

Het archiefbestand is vrij raadpleegbaar.

Geschiedenis van archiefvormer en archief

ARCHIEFVORMER

NAAM

Hulpcomité voor de Belgische geïnterneerden in de regio Montreux.

GESCHIEDENIS

Mary Widmer-Curtat, woonachtig te Valmont-sur-Territet, was de voorzitter van het Hulpcomité voor de Belgische Geïnterneerden in de regio Montreux (Comité d'assistance aux internés belges (région de Montreux)). Aanvankelijk stond dit lokale liefdadigheidswerk bekend onder de benaming "*Comité central (philantropique) pour les internés belges*". Het comité trachtte de Belgen zoveel mogelijk te helpen op vlak van kleding, lectuur, verzorging, onderwijs en vrijetijdsbesteding. Begin 1916 kwamen de eerste Belgische geïnterneerden in Zwitserland aan. Mevr. Widmer-Curtat, echtgenote van de gereputeerde Zwitserse geneesheer August Widmer die o.a. Koningin Elisabeth behandelde ¹, trok zich het lot van de Belgische geïnterneerden onmiddellijk aan en zorgde voor de nodige materiële en morele hulp. Ze lanceerde in de lokale dagbladen een oproep tot inzameling van kleding en geld. Onder impuls van baron de Groote ² werd in april 1916 een Centraal Hulpcomité opgericht om alle lokale initiatieven te coördineren en te ondersteunen. Mary Widmer sloot haar organisatie hierbij aan en veranderde de naam in april 1916 in Hulpcomité voor de Belgische Geïnterneerden in de regio Montreux. Spoedig kreeg het Hulpcomité een lokaaltje ter beschikking in het Grand Hôtel van Territet waar kleding en boeken verzameld werden. Er werd ook gezorgd dat de Belgen hun vele vrije tijd nuttig konden doorbrengen. Zo kenden het geallieerdenorkest ("*l'orchestre symphonique des internés alliés*") en de voetbalclub ("*Footballclub des internés belges*") veel bijval. Tevens werden er kunstlessen en -tentoonstellingen georganiseerd en werd er een ontspanningszaal ter beschikking gesteld van de "*Cercle amical des internés belges*". Het

-
- 1 In mei 1914 had de Koningin nog een kuur gevolgd in Valmont-sur-Territet. Blijkbaar ging het niet bijster goed met haar gezondheid want dokter Widmer reisde tijdens de oorlog verscheidene keren voor 4 à 5 dagen naar De Panne. Eén maal vergezelde Mary Curtat haar echtgenoot. Dat het Zwitserse koppel goed bevriend was met het koningspaar blijkt uit het feit dat ze steeds logeerden in de villa Maskens. Mogelijk speelde dokter Widmer een rol in de geheime vredesonderhandelingen van Koning Albert gedurende de zgn. 'Waxweiler-Törring- gesprekken' (SCHEPENS L. en VANDEWOUDE E., Albert & Elisabeth 1914-1918. Albums de la reine. Carnets du roi, Brussel, 1984, 54).
 - 2 Paul de Groote (4/02/1862-21/04/1944), ingenieur van opleiding, was de Belgische gezant in Athene en Kopenhagen. In 1910 verhuisde hij naar Bern. Op aansturen van de nieuwe Minister van Buitenlandse Zaken de Broqueville werd hij op 17 november 1917 vervangen door Fernand Peltzer. Na de oorlog werd hij raadgever van de Oekraïense delegatie op de Vredesconferentie van Versailles. In 1920 werd hij opnieuw gezant voor België in Lima en Stockholm. In 1928 ging hij op pensioen, maar bleef de republiek Honduras vertegenwoordigen bij het Vaticaan.

Hulpcomité nam ook de taak op zich de Belgische kranten te verspreiden onder de geïnterneerden in heel Zwitserland.

Het Hulpcomité, dat zijn bureau had in Territet, was als volgt samengesteld: mevrouw Widmer was voorzitter en prinses de Ligne ere-voorzitter. De leden waren mevrouw Berdez-Chessex, mevr. Struye, mevr. de Montet, mevr. Peltzer, juffrouw Hirt, graaf d'Assche, dhr. de Cerenville en Octave Maus. De functie van secretaris werd waargenomen door commandant Fiévet en vanaf maart 1918 door luitenant Beuselin. Na een bezoek in april 1918 van Victor Yseux, secretaris van de Belgische Middendienst voor de Krijgsgevangenen in Le Havre, werd het comité opgesplitst in een Hulpcomité voor Lausanne en een Hulpcomité voor Montreux omdat er steeds meer geïnterneerden in de streek verbleven. Het comité van Montreux was voortaan samengesteld uit mevr. de Ligne en mevrouw Widmet-Curtat als ere-voorzitter en voorzitter. De functie van secretaris werd waargenomen door een aantal militairen die elkaar in snel tempo opvolgden. Schatbewaarder was de gepensioneerde kolonel Delvaux de Fenfeffe die eveneens verantwoordelijk bleef voor de krantendistributie. Mevr. de Montet, mevr. Berdez-Chessex en mevr. Carrard waren de overige leden. Mevrouw Widmet-Curtat bleef tegelijkertijd ook voorzitter van het Hulpcomité van Lausanne dat verder samengesteld was uit mevr. Struye, mevr. Peltzer, mevr. de la Croix, mevr. de Lalieux en de heren Octave Maus, de Cerenville en Zurstrassen. Dit Comité concentreerde zijn werking op de hulpverlening van diverse aard aan de Belgische krijgsgevangenen die studeerden aan de universiteit en de onderwijsinstellingen in Lausanne. Van het Hulpcomité van Lausanne bleven echter geen archieven bewaard in het Algemeen Rijksarchief

3.

ARCHIEF

GESCHIEDENIS

Dit kleine archiefbestand werd geschonken aan de Commissie voor Oorlogsarchieven door Mevrouw Mary Widmer-Curtat op 2 oktober 1923 (E 984). In het archiefbestand van de Belgische Afdeling van het Hulpcomité voor Krijgsgevangenen in Bern werden een vijftiental nummers teruggevonden die duidelijk ook afkomstig zijn van het Hulpcomité van Montreux. Zij werden overeenkomstig het bestemmingsbeginsel geïntegreerd in deze inventaris (nrs. 1-4 en 6-18).

3 Œuvre d'assistance aux prisonniers belges en Allemagne. Comité central : Le Havre. Rapport présenté à l'assemblée générale du 9 décembre 1916, Parijs, 1917, 163-168. Office central belge pour les prisonniers de guerre. Quatrième et dernier rapport septembre 1917- mars 1924, Brussel, 1924, 464-466.

Inhoud en structuur

ORDENING

Daar het een erg beperkt archiefbestand betreft, hebben we de indeling zo eenvoudig mogelijk gehouden. Op basis van de taken van het Hulpcomité maakten we een onderverdeling tussen interne werking en hulpverlening aan de geïnterneerden (zie archiefschema).

Taal en schrift van de documenten

De archiefstukken werden in het Frans opgesteld.

Beschrijving van de series en archiefbestanddelen

I. INTERNE WERKING

A. WERKING VAN HET HULPCOMITÉ

- 1 Verslagen van de maandelijkse vergadering van het Hulpcomité (met financiële overzichten en magazijninventarissen). 1916-1918.
1 omslag
- 2 Ingekomen brieven en minuten van uitgaande brieven betreffende de verslagen van het Hulpcomité. 1916-1917.
1 omslag
- 3 Ingekomen brieven en minuten van uitgaande brieven i.v.m. de samenstelling en de werking van het Hulpcomité. 1918.
1 omslag
- 4 Staten met overzichten van de verblijfplaats van de geïnterneerden in de regio opgesteld door dhr. Van Montfort. 1916.
1 omslag
- 5 Ingekomen brieven van mevrouw Widmer. 1916-1918 .
1 omslag.
- 6 Ingekomen brieven van kapitein-commandant Fiévet, de toenmalige secretaris van het Comité. 1916-1918.
- 7 Ingekomen brieven van luitenant Beuselin (de nieuwe secretaris). 1918.
- 8 Ingekomen brieven. 1916.
1 omslag
- 9

B. FINANCIËN

Betaalde facturen. 1916.
1 pak

II. HULPVERLENING AAN DE GEÏNTERNEERDEN

A. INLICHTINGEN VERSTREKKEN

- 10 Ingekomen brieven en minuten van uitgaande brieven betreffende vragen om inlichtingen over het lot en de mogelijke verblijfplaats van militairen. 1916 .
1 omslag

B. BIJSTAND VERLENEN

- 11 Ingekomen brieven en minuten van uitgaande brieven i.v.m. het overlijden van geïnterneerden en het onderhoud van de grafzerken. 1916.
1 omslag
- 12 Ingekomen brieven en minuten van uitgaande brieven i.v.m. het verstrekken van kleding aan de geïnterneerden. 1916-1918.
1 omslag
- 13 Ingekomen brieven en minuten van uitgaande brieven betreffende de mogelijke komst van de echtgenotes en kinderen van de geïnterneerden naar Zwitserland. 1916.
1 omslag
- 14 Ingekomen brieven en minuten van uitgaande brieven betreffende de financiële situatie van de geïnterneerde A. Fierens. 1916.
1 omslag

C. ZORGEN VOOR EEN NUTTIGE VRIJETIJSBESTEDING

- 15 Ingekomen brieven en minuten van uitgaande brieven i.v.m. de distributie van Belgische kranten onder de geïnterneerden. 1916-1917.
1 omslag
- 16 Ingekomen brieven en minuten van uitgaande brieven i.v.m. de distributie van boeken en cursussen onder de geïnterneerden. 1916.
1 omslag
- 17 Catalogus en uitleenregister van de bibliotheek voor de Belgische geïnterneerden. 1916-1918.
1 omslag

III. DOCUMENTATIE

- 18 Verzamelde krantenknipsels met bijhorende briefwisseling. 1916.
1 omslag
- 19 Foto van de geïnterneerden tijdens het Kerstfeest. 1918 .